

Mottatt 8/1-80. Kv. Norheim

til I.K.O.

113539

Eg takkar for brev frå Dyldt, om å skriva ned hendingane etter 1945.

Å skriva om ~~xxx~~ enkeltthendingar er eg ikkje noko interessert i, - derfor skriv eg i foredrags-form og kunne godt ha, som overskrift:

"Personlege røymsler i den kristne retts-staten."

Eg er 57 år gamal og bur f.t. på Skoglineimen Kurstad på verneavdelingen som er ein opbevaringsboas for utørendø alkoholikarar.

Når eg skal gjera opp status for dei 35 åra som er gått etter "freden brant ut" so har eg komo til at det hadde vore mykje betre for meg at den av Gud insette styrenakt hadde skote meg med same heller enn å lata meg seigpinast som eit skadeskote dyr i 35 år. For etterat den kristne retts-staten vart etablert i dette fædrelandet so har eg ikkje hatt ein glad dag.

Det vart elles løyst skot - men det var x varsels-skot då eg skulle arrestorast, -den 10.mai 1945.

Det var ein tropp på 6 mann utrusta med maskingever som arresterte meg. Og det var tropps-sjefen deira som løyste skotet med den fylgje at mine mindre syskin vart ør-skrunde.

So bar det til Lorneimsund i open varebil, -og det som eg registrerte under denne turen var ein "gap" som slo seg på låra og skratta då me køyrde framman.

Denne gapen hadde "fraternisert" ikkje so radt lite med tyskarane og dette måtte det gjerast opp for.

I Lorneimsund vart me innkvarterte på Sandvæn Motel, -der kjende me oss alle som personar det vart gjordt ekstra stas på. Men dette varde ikkje lenge for om morgonen etterpå so bar det ombord i ei skøyte og turen gjekk til Odda.

Der vart me plasserte i ein bunkers eller eit tilfluktsrom for dei tilsette på fabrikkten der.

I bunkersen var der jordgolv og magebenker til å både sitja - og liggja på. Eg sov bortimot 3 veker på ein slik magebenk fullt på-kledd og med eit metallkjørall som eg trekte i lomma nedover til sovepute.

Men eg sov den "gode samvittighets søvn", -forholda teke i omsyn.

Maten var for det meste salsild og grovt brød m/ kaffi-erstatning.

Med maten og meg gjeldt det berre fint, -eg hadde god mathug.

Men verre var det for dei stakkarane med magesår. Dei hadde store lidingar.

Etter 1 mnd. so vart eg utsloppen mot meldeplikt inntil saka kom opp.

Eg reiste då attende til Øystese, -der eg var busett.

Førkrigslensmannen hadde då teke over att, -og då eg melde meg for fyrste gong so hadde eg gløymt ~~xxxxxxx~~ kor ofte eg skulle melda meg.

Det vart då til at eg skulle melda meg for lensmannen 1 gong for dagen, -og dette tullet med å melda meg 1.g.dagleg heldt eg på med like til sumaren 1946, -då saka mot meg kom opp, -og eg fekk domen.

Under rettsmøtet so hadde eg neile tid dei kjennsle av at eg skulle dømast, -og på ingen måte forståast.

Eg hadde medan eg gjekk på meldeplikt vore i kontakt med ein som eg var saman med x under okkupasjonen, -me hadde akkurat det same på oss, -og han hadde fått 6 mnd. Dette visste eg på det tidspunkt då eg vart dømd.

Eg gløymmer aldri det sleiske smilet til domaren då han spurde om eg vedtok domen. Eg vart dømd til tvangsarbeid i 15 mnd. 2.500,- kroner i inndragning og tap av rettar i 10.år. Eg bad om omrømingstid.

etter å ha fått domen so sette eg meg på ein benk i gangen i rettslokale. ^{overmann}
 Aktor i saka sette seg då ved sida av meg og spurde/ var for hard eller
~~urett-vis~~. urett-vis.

eg fortalde då aktor om det som eg hadde fått greide på om den andre dome
 den på 6 mnd. for same forholdet. Og utfrå dette grunnlag so måtte eg
 anka dersom dette med han som hadde fått ~~xx~~ 6 mnd. var sant.

Forsvararen kom då til oss, -og det same vart då omsnakka med han.

men forsvararen min ville rå meg til å vedta elles so trudde han at eg
 ville få strengare straff.

me avgjorde då på gangen i felles-skap at eg fekk no gå heim og sova på
 det-og seinare taka avgjerd om eg skulle anka eller ikkje.

Då eg hadde falle litegrann til ro so tok eg avgjerdso for at eg ville
 kontakta forsvararen min og be han å ~~xxx~~ røkja etter om den andre
 domen, -og om det var tilfelle at han kameraten min berre hadde fått
 6 mnd. -so so ville eg anka.

eg ringde då til forsvararen min og ville snakka med han om dette.

eg fekk då dette svar i telefonen at forsvararen hadde reist på ferie
 og var ikkje å treffe på 1 mnd. Ankefristen var 14 dg.

Etter at eg kom inn for soning i Espeland Fangelager om hausten 1946 so
 fortalde eg mine medfangar om då aktor rådde meg til å anka for å få
 mindre straff medan forsvararen min frå-rådde meg ~~ikkje~~ frå dette.

Mine medfangar på "grasrota" såg undrande på meg, -medan dei av mine med-
 fangar som sjølve var juristar - storskratta.

eg vil no skriva om ei hending heime i Øystese før eg var i retten.

eg hadde vore til Bergen ein tur og kjøpt heim med meg noko brennevin, -
 som eg og nokre andre ungdomar (dei var "gode") forterte i stova heime ho
 meg.

me vart alle rusa, -og so fann "kameratane" mine på at me skulle gå i
 Ungdoms-uset der det var dans.

eg mugsar ingenting etterpå før eg valna på sofaen i stova heime. Og mor
 sat i stova og las i ei bok om ~~xxx~~ morgonen.

eg spurte kva som hadde skjedd, -og mor sa at om eg ikkje visste det, -ja so
 visste no ikkje no om det.

Det var politiet som hadde kome heim med meg og dei sa at dei hadde funne
 meg ~~der~~-brukten på ein bilskjerm ved ungdoms-uset.

Doktor hadde vorte monta, -og eg hadde vorte pumpa, -men doktoren såg med
 einom, at det var ikkje på grunn av kvantomat eg hadde fortært at til-
~~standen~~ standen var slik det hadde nok andre årsaker.

Seinare kom det opp ~~xxx~~ at det var nokre av "dei gode" som hadde teke
 meg under handsaming og sett snørelykkja rundt meg og heist meg halv-vege
 opp i flaggstanga ved ungdomshuset. Det var forklaringa på at eg hadde
 puste-vanskar.

I Espeland Fangelager der eg skulle sona var der godt å vera.

forholdet oss fangane imellom var det aller beste heile tida.

eg såg på opphaldet i Espeland Fangelager som som ein ypparleg "bekjendt-
 skaps formodling"

Rettnok såg eg fram til fridomen, -men eg grua meg til miljø-skiftet.

Og denne gruinga var sovisst ikkje ugrunna.

På fallrepet før eg skulle ut, -~~so måtte eg innom fengselsdirektøren~~
 so måtte eg innom fengsels-direktøren sit kontor for å få siste ord med meg
 på vegen ut.

salen var velforma og vel forberedt, -men det interesserte so fælende lite
 det han sa at eg fann å måtte avryta han.

Det som eg var interessert i å få vita var om eg hadde det same retts-vern
 som kven-som-meldst annan borgar av samfunnet??

til det svare fengselsdirektøren at eg hadde same rettsvern.

Deretter var det ut i "fridomen".

men den kjennsla av fridom som eg hadde i Espeland Fangelager har eg aldri
 kjent meir, -korkje før eller seinare.

Polkv. i Espeland Fangelager kjem og til å minnst lenge.

me f

Og sette meg på "skulebenken" att hausten 1949,-for då å læra meg orgel-
 spel. Våren 1950 so var eg heim ein tur,-og etter denne heimturen so bar
 det opp i gifting til jol same år.
 På grunn av den folkekloyving som krigen og okkupasjonen førde med seg,-so
 vart det skapt ein avgrunn i folket etter krigen. Og medan eg stod på den
 eine sida av avgrunnen,-og ho på den andre so gjekk det heile overstyr
 og me vart separert våren 1954. Under rettsmøtet i samband med separasjons-
 saka so måtte hennar advokat trekkja fram at eg hadde vore dømd for lands-
 svik i den hensikt at retten skulle få meg i vrangstrupen,-tiltross for at
 eg hadde gjeve opp karrieren til fordel for famelie-livet.
 For meg vart då livet vanskelegare og verre,-so for i det heile å ha
 litegram glede ved å leva,-so var alkoholen den einaste og beste medisin.

IV.

Eg kunne ha vorten redda av ei annan kvinne,-men då ho omveges hadde fått vita at eg var ein av desse "forferdelege nazistane",so var ho so klok at ho forstod at eg p.gr.a. dette so hadde eg ikkje ein einaste sjangse her i dette "fædrelandet".

Eg for og flakka frå den eine jobben til den andre i ein del år. Eg fekk ikkje fred på meg p.gr.a. at eg ikkje nyttig-gjorde meg mine evner i musikken. Ja det var,-og vart ei liding..Og no var eg komen so langt opp i åra so eg tykte eg måtte ha eitkvart fast å stå på.

Menne som eg var skild frå hadde funne seg ein ny mann og ein ny heim f borna våre.

So bar det til at eg møtte ein organist som eg spela for,-og han sa at eg måtte berre setja meg på skulebenken att for å få organist-utdanning.

Han sa at eg ville klara utdanninga på 1 år.

Men eg gjorde ingenting med dette då.

Ei tid seinare møtte eg ei kvinne som studera psykologi,-og til henne sa ho det som organisten hadde sagt om utdanning.

Ordet er igrunnen henne eg har å talt for at eg sette meg på skulebenke 1959 for å ta organistutdanning i ein alder av 36 år.

Livet som musikk-studerande var for meg himmelsk,-samanlikna med det som hadde vore før.

Eg kom til å tenkja på alle år som hadde gått tidlegare,-og som berre var veltsonla til ingen nytte. Der var heller ingen ballanse mellom det å forstå musikken,-og det å få forståelsen omsett i fingrar og føter..

Av dei som eg studerte musikk i-lag med,-so vart eg opptil-sedd og godkjend elles og..Det var berre kvifor eg ikkje hadde gått på konservatoriet før.- Dei skulle berre ha visst....

Eg uren meg sjølv med so mange slags tankar i denne tida..Og då eg helle ikkje gjorde noko særleg framgang,-so søkte eg hjelp hos psykiater.. Men han fekk eg noko ~~mirakuløs~~ medisin,-og alt heldt fram som før.

Våren 1962 so reiste eg heimatt til Øystese frå Oslo,-då eg ikkje kom vidare,-og hadde heller ikkje råd til å gå vidare.

utpå seinsumaren s.å.so kontakta eg lækjar p.g.a. nervene,-og fekk då kom inn på psykiatrisk sjukehus der eg var 13 viker og seinare til kontroll.

Då eg hadde gått til kontroll for nervene bortimot 1 år so vart eg til-rådd å søkja om uføre-trygd..Og som eg fekk kort tid etter at søknaden var skriven. Uførehetsgraden var då sett til 65%

Dette var sumaren 1963.

Austen 1959 gjekk eg innatt i kyrkja..

Eg skulle so likevel verta organist,-og som medlem av Den Morske Kyrkja so reima eg med å få stilling etter endt utdanning.

Sumaren 1963 vart eg konstituert so organist ved Øystese kyrkje.

Eg rekna då med at det var so lenge sidan der var okkupasjons-og etter-krigstilstander,-so eg trudde denslags var oppbrukt,-men nei.

8.mai 1965 so var det festgudsteneste ved Øystese kyrkje,-og fylgjande vart utslengt frå preikestolen av fung: prest: " På ein dag som denne so må me koma ihug dei som svikta eller sveikt..-Dei har synda grovelegt,-men me må vera viljuge til å tilgjeva dei,-dersom dei bed audmjukt om det."

Eg tenkte med meg: " Det får no vera måte på det til undertrykking og,-

Fyrst so har me vorte døde etter ulovlege lover,-og ein ulovleg rettarsang,-og deretter so skal me gå og be om forlatelse for at me er til

Var der einkvan som snakka om Spania og Portugal? Eller "jarnteppelanda"

Allerholdst so ville eg berre lagt loket på orgelet og gått min veg..

Men so tenkte eg med meg at: Lat no i det mindste eg syna folkeskikk, dertil so har eg no betaling for jobben.

Tidlegare so var det ei oppeleving å spela til salme-sangen..Men etter hin "festgudsteneste" so gjekk eg til jobben med den største motvilje.

Og eg leita etter grunn for å seia opp,

Seinare so kom grunnen av seg sjølv på denne måten at kyrkje-tenaren fekk meir enn dobbelt so mykje løn som eg hadde.

Eg sa då opp og oppgav lønsforholda som oppseggings-grunn.

Seinare har eg levt av uføre-trygda mi, -og gjeve litt undervisning i orgel- og pianospel ved sida av trygda.

Etter siste melding frå Folketrygdeverket so er uførhetsgraden sett til 100. Alkoholforbruket hadde eg fullt herredømme over fram til 1975, -då tok eg til å overdriva.

50 års årsmilsdagen min 1973 hadde eg hos slektningar og vener i U.S.A.

Same året døydde mor, -og etterlet seg eit sårt sagn.

Men framleis so skulle eg mobbast p.gr.a. "Lands-sviket".

Då eg 4.sept 1978 sat på hotellet i Øystese og kosa meg med eit glas øl, -so sat der ogso ~~ein~~ ein av "dei gode" ved eit anna bord -, i same erind.

Då han ser meg so sa han: "Dei får gå lause framleis nazistane. Dei skulle vore på Bjørnøya dette forbannede pakked". Eg gjekk då ut, -og i det same øyeblikket so slengjer han etter meg: "Din forbannede nazi-jævel".

Eg har vor meir eller mindre på institusjon sidan 1976.

Eg kjenner det å vera på institusjon for alkoholisme som eit "havari" i mir "livs seilas". Eg ser på desse institusjonar som lappverk på eit sjukt ~~sann~~ samfunn..

Ein fin gamal smilemeister sa eingong dette til meg: "Tenkjer du noko på det evige livet?"

Eg kunne ikkje svara han ~~annanleis~~ annanleis enn eg gjorde:

"Eg orkar ikkje tanken på, - ja ein slik tanke førekjem meg som ei uhyrelegheit."

Eg orkar ikkje tanken på eit evig liv.. Eg tykkjer desse åra som eg har hatt her på jorda får vera meir enn nok.

Minste stunder eg gled meg ved livet, -det er når eg nyt alkohol..

Då har desse vonde minna forlate meg, -solenge rusen varer..

Alles so tregstar eg meg med at denne tida på jorda ikkje varer evig.

Og kyrkja og den ifylgje kyrkja si lære "den av Gud insette styremakt"

har nok sin handlemåte overfor meg skapt ein tilstand som gjer at eg ~~ikkje~~ eg ikkje ser med redsel fram til avferdsdagen, -men tvertimot ser fram til denne dagen med frimod og fred.

Det er ingenting som bind meg til dette jordelivet meir.

Eg har ingenting å leva på, -heller ingenting å leva for og berre ein minstepensjon å leva av.

Med vilje so har eg late vore å nemna namn i dette her ~~nedskrivne~~ nedskrivne.

Då vil dette smaka som ein hemn, -og dette har dei ikkje klara å lære meg i dette "frie" demokratiet.

Eg føretrekkjer sjølv å lida urett framfor å øva urett mot andre.

Og eg sluttar av med det som står å lesa i "Måvamål:" Den som vil hemna all sin harm, -gjerer seg sjølv - vesal og arm."

Skogliheimen, 6. januar 1981.

K. Morheim

Kristoffer Morheim,
Postboks 100
5307 Ask.